

Pas på derude

Kvægbruget er den farligste af alle driftsgrenene i landbruget. Og det er især de unge det går slemt ud over.

At landbruget er en farlig arbejdsplads er hævet over enhver tvivl. Der anmeldes næsten 50 pct. flere alvorlige ulykker i landbruget, end på det øvrige arbejdsmarked. Ser man kun på landbruget har kvægbruget desværre en kedelig rekord. Erhvervet indtager nemlig en klar førsteplads, når man ser på statistikken over ulykker i perioden 2012 – 2016. Her blev der alene i 2016 anmeldt 80 alvorlige ulykker. Alvorlige ulykker defineres ved at resultere i mere end tre ugers sygefravær. På andenpladsen følger planteavl med 42 alvorlige ulykker og på tredjepladsen ligger svineproduktion med 39. Men hvorfor ser det så skidt ud for kvægbruget? Ifølge arbejdsmiljøkonsulent Marianne Norup, SEGES skyldes det, at der er mange forskellige typer af farligt arbejde indenfor kvægbruget. ”Og fordi køer er nogle store dyr, så går det ofte rigtigt galt, når det går galt,” forklarer hun. Groft sagt kan man iflg. konsulenten inddele arbejdsulykkerne i kvægbruget i tre kategorier: Håndtering af dyr, ulykker med maskiner samt faldulykker. Størstedelen af ulykkerne falder i den første kategori, nemlig 42 procent. Ulykker med maskiner er årsagen i 19 pct. af tilfældene, mens 13 pct. skyldes faldulykker. Sidstnævnte er iflg. Marianne Norup ret højt repræsenteret i kvægbruget.

Unge følger de ældres eksempel

Det er især de unge, som rammes af arbejdsulykker – det gælder ikke kun for kvægbruget, men landbruget som helhed. Her viser Arbejdstilsynets statistikker at ikke mindre end 40 pct. af det samlede antal anmeldte arbejdsulykker i landbruget rammer unge mellem 18 og 29 år. Det skyldes iflg. Marianne Norup formentlig en kombination af ihærdighed og manglende erfaring.

”Undersøgelser viser, at de unge ikke gør hvad de får besked på, men gør det, de ser, de andre ansatte gør. De vil gerne gøre det godt, men har måske ikke samme overblik som ældre og mere erfarne medarbejdere, og så går det galt. Det understreger jo, at lederen – og de erfarne medarbejdere har et stort ansvar for at prioritere sikkerheden i det daglige arbejde. Det er jo dybt ulykkeligt at få smadret sit arbejdsliv i så ung en alder,” lyder det fra Marianne Norup.

Håndtering af dyr kræver viden

Ulykker ved håndtering af kvæg sker typisk ved indfangning og drivning af dyrene. Her er folk blevet ramt, løbet ned eller klemt mellem kvæg eller inventar. I forbindelse med malkning er de forulykkede blevet sparket eller trådt på. Også ved behandling af dyrene går det galt – fx i forbindelse med klovbeskæring, fødselshjælp eller behandling af yverbetændelse.

Den bedste forebyggelse ligger iflg. Marianne Norup i at have kendskab til dyrenes natur og deres reaktionsmønstre.

"Fx skal man vide, hvor man skal placere sig, når man driver med dyrene og undgå dyrenes 'blinde vinkel,' forklarer hun. Derudover er det vigtigt at planlægge arbejdet, så der er tid og ressourcer nok. behandlingen bør foregå, så der altid være en flugtmulighed.

"Det er lederens opgave at sørge for, at medarbejderne ved, hvordan håndteringen af dyrene skal foregå – og at følge op på, hvordan det sker," understreger Marianne Norup.

Hænder og fødder bliver klemt

Ser man på, hvor det går galt i forbindelse med maskiner, er det især klemning af hænder i bevægelige dele som fx snitter eller såmaskine – og klemning af både hænder og fødder ved af- og tilkobling til traktor – fx vogn eller skærebord. Den tredje kategori af ulykker, der ses mange af i kvægbruget er faldulykker. Her er det typisk fald fra stiger, silo eller foderstak.

"Men faktisk ser vi også mange 'snuble-ulykker' fx på glatte gulve i forbindelse med rengøring," forklarer Marianne Norup.

Men uanset hvilken ulykke, der er tale om, og uanset om den er alvorlig eller mindre alvorlig er det vigtigt ikke at acceptere ulykker, som en del jobbet og hændelige uheld," understreger hun. Langt de fleste ulykker kan forebygges via forskellige tiltag – og det er hverken kompliceret eller dyrt."